

AKADEMIN FÖR UTBILDNING OCH EKONOMI
Avdelningen för humaniora

ChatGPT i skolan: användning av AI- chatboten i utbildningen

Retoriska strategier och moralpanik i debattartiklar i SvD

Milan Mirkhan

2023

Examensarbete, Grundnivå (kandidatexamen), 15 hp
Medie- och kommunikationsvetenskap
Kommunikationsprogrammet: Inriktning kommunikator
Medie- och kommunikationsvetenskap C (61–90) 30 hp

Handledare: Per Israelson
Examinator: Anna Edin

Abstract:

This study examines the rhetorical strategies used in opinion articles published by the Swedish newspaper Svenska Dagbladet regarding the use of ChatGPT, an advanced chatbot, in education. The analysis of these articles aims to shed light on the arguments for and against ChatGPT's use in schools and to contribute to a better understanding of how rhetoric can shape opinions about technology and innovation in education. To accomplish this, the study employs a theoretical framework that draws from constructivism theory, mediatization, moral panic, technological determinism, and rhetoric theory and its persuasive devices. The research questions explored in this study include the portrayal of ChatGPT's impact on education, the rhetorical strategies used in the articles, and the potential influence of moral panic on attitudes towards technology and innovation in education. The findings reveal that the articles presented both positive and negative perspectives on the use of ChatGPT, and that various rhetorical strategies, such as appeals to authority and emotion, were used to influence readers' opinions. The study contributes to a better understanding of the role of rhetoric in shaping attitudes towards the use of advanced chatbots in education and highlights the importance of considering multiple theoretical perspectives in analyzing media discourse.

Keywords: ChatGPT, AI, education, rhetorical analysis, moral panic, technology, innovation, chatbots.

Sammanfattning:

Denna studie undersöker de retoriska strategierna som används i debattartiklar publicerade av den svenska tidningen Svenska Dagbladet angående användningen av ChatGPT, en avancerad chatbot, inom utbildning. Analyserna av dessa artiklar syftar till att belysa argumenten för och emot ChatGPT:s användning i skolor och bidra till en bättre förståelse av hur retorik kan forma åsikter om teknologi och innovation inom utbildning. För att uppnå detta använder studien en teoretisk ram som hämtar från konstruktivismteori, medialisering, moralpanik, teknisk determinism och retorikteori och dess övertygande enheter. Forskningsfrågorna som utforskas i denna studie inkluderar skildringen av ChatGPT:s påverkan på utbildning, de retoriska strategierna som används i artiklarna och den potentiella påverkan av moralisk panik på attityder till teknologi och innovation inom utbildning. Resultaten avslöjar att artiklarna presenterade både positiva och negativa perspektiv på användningen av ChatGPT och att olika retoriska strategier, såsom appel till auktoritet och känslor, användes för att påverka läsarnas åsikter. Studien bidrar till en bättre förståelse av retorikens roll i att forma attityder till användningen av avancerade chatbots inom utbildning och betonar vikten av att överväga flera teoretiska perspektiv vid analys av mediediskurs.

Nyckelord: ChatGPT, AI, utbildning, retorisk analys, moralpanik, teknologin, innovation, chatbot.

Innehållsförteckning

1 Inledning	2
1.1 Bakgrund	2
1.2 Syfte	2
1.3 Frågeställningar	3
1.4 Definitioner	3
2 Metod	3
2.1 Material och motivering:	3
2.2 Kvantitativ urvalsmetod	4
2.3 Avgränsningar	4
2.4 Kvalitativ retorisk analys	6
2.5 ChatGPT som ett hjälpmedel	6
3 Teoretisk referensram	7
3.1 Konstruktivism och socialkonstruktivism	7
3.2 Medialisering och Moralpanik begreppen	8
3.3 Teknik determinism	9
3.4 Diskussioner om teknikens och automatiseringens inflytande	10
3.5 Determinism VS konstruktivism	11
3.6 Retorik	11
4 Tidigare forskning	13
4.1 Implementera chatbots inom högre utbildning	13
4.2 Användning av chatbot-teknologi inom hållbar utbildning	14
4.3 ChatGPT som en fallstudie om användning av chatbots inom utbildning	15
5 Retorisk analysen	16
5.1 Artikel 1	16
5.2 Artikel 2	21
5.3 Artikel 3	27
6 Resultat av den retoriska analysen	35
6.1 Hur framställs ChatGPT effekter på utbildningen retoriskt?	35
6.2 Vilka retoriska strategier används?	37
6.3 Innehåller debattartiklarna tecken på att moralpaniken som uppstått kring Chatboten ChatGPT påverkar synen på teknik och innovation inom utbildningssystemet?	38
7 Slutsats och diskussion	39
8 Referenser	40

1 Inledning

1.1 Bakgrund:

ChatGPT lanserades i slutet av november och inom en vecka hade antalet användare av chatboten ökat till över en miljon. ChatGPT är ett AI-verktyg som fungerar som en textrobot som kan generera, redigera och analysera texter samt hålla långa konversationer med användaren om olika ämnen tack vare sin träning på många källor på internet (OpenAI, 2023). Verktöget har väckt debatt då det kan användas av studenter för att få hjälp med att skriva texter, uppgifter och tentor. Frågan om huruvida man ska tillåta studenter att använda ChatGPT som ett verktyg för inläring eller om det är en fuskhjälp som bör förbjudas i skolan har blivit omdiskuterad i Sverige. Olika mediekanalet har publicerat material om ChatGPT och dess användning och påverkan i vårt utbildningssystem.

Debatten kring ChatGPT i vårt utbildningssystem innefattar olika perspektiv. Vissa argumenterar för att utbildningsväsendet måste anpassa sig till den nya teknologin, medan andra menar att elevernas användning av chatboten kan ha en negativ inverkan på deras kreativa tänkande och att det bara är en ny typ av fuskverktyg som förstör studenternas förmåga att själva generera texter. Denna studie undersöker vilka argument som används i tre debattartiklar publicerade i Svenska Dagbladet (SvD) som behandlar ChatGPT och som därmed bidrar till debatten om chatboten och skolan i stort. Vidare kommer jag att undersöka vilka argument och bevis som presenteras för att stödja artikelförfattarens tes och hur dessa argument formuleras för att påverka läsarens syn på ChatGPT:s användning i ett utbildningssammanhang. Genom denna analys vill jag bidra till en ökad förståelse för hur retorik används för att påverka åsikter kring användningen av avancerade chatbots i utbildning.

1.2 Syfte:

Mitt syfte är att analysera de retoriska strategierna som används i debattartiklar om ChatGPT i Svenska Dagbladet för att argumentera för eller emot användningen av ChatGPT i skolan. Genom denna analys hoppas jag bidra till en ökad förståelse för hur retorik används för att påverka åsikter kring användningen av avancerade chatbots i utbildning. Vidare vill jag undersöka hur debattartiklarna om chatboten ChatGPT

påverkar synen på teknik och innovation inom utbildningssystemet, särskilt med avseende på moralpaniken som uppstått kring den.

1.3 Frågeställningar:

För att uppnå mitt syfte kommer jag att arbeta med följande frågeställningar:

1. Hur framställs effekterna av ChatGPT på utbildningen retoriskt?
2. Vilka retoriska strategier används?
3. Innehåller debattartiklarna tecken på att moralpaniken som uppstått kring Chatboten ChatGPT påverkar synen på teknik och innovation inom utbildningssystemet?

1.4 Definitioner:

ChatGPT: Det är en AI – artificiell intelligens – textrobot som är styrd av en maskininlärningsalgoritm som kan generera och redigera texter tack vare en stor tillgång till olika data och källor. Den kan också föra mer avancerade och längre samtal med användaren tack vare sin AI-teknologi och stora textdatamängd. Detta gör att den kan svara på användarens frågor och förstå användarens svar på ett sofistikerat sätt. Dessutom kan ChatGPT söka och analysera dokument för att hitta relevant information eller svara på användarens frågor baserat på dokumentinnehåll (OpenAI, 2023).

2. Metod

2.1 Material och motivering:

Jag ska undersöka tre debattartiklar som rör mitt forskningsämne, artiklarna är från Svenska Dagbladet. Artikel 1 är *”Förbjud inlämningsuppgifter i skolan”* via Mårten Hemström (2023, 26 februari). Artikel 2 *”Skolan behöver nya tankesätt – inte förbud”* via Katarina Stensson (2023, 28 februari). Artikel 3 är *”Moralpanik i debatt om chatrobotar”* som skriven via Emma Dahlin och Andreas Sundström (2023, 4 mars).

Alla artiklar var publicerade av SvD.

SvD har en bred läsekrets och är en av de mer etablerade och inflytelserika tidningarna i Sverige. SvD:s debattsektion publicerar ofta analytiska och välformulerade artiklar, vilket kan bidra till en hög kvalitet på materialet jag använder i min studie.

2.2 Kvantitativ urvalsmetod:

För att hitta de bästa artiklarna för min forskning har jag använt en icke-slumpmässigt kvantitativ urvalsmetod. Detta strategiska urval innebär att forskaren väljer en specifik population baserat på ett antal faktorer som är relevanta för studien. Forskaren kan till exempel välja att enbart inkludera personer i en viss åldersgrupp eller geografisk region. Det kan också vara baserat på ett syfte eller en avsikt med studien. Forskaren kan till exempel välja att endast inkludera personer som har erfarenhet av ett visst fenomen eller som har en specifik åsikt om ett ämne (Ekström & Johansson, 2019, s. 211).

Jag använde databasen Retriever för att söka efter debattartiklar relaterade till mitt forskningsämne och använde en kvantitativ urvalsmetod för att välja vilka artiklar som skulle analyseras. Jag valde att inkludera alla artiklar som publicerades mellan den 20 november 2022 och den 3 april 2023, på grund av att ChatGPT lanserades i slutet av november och min studie genomfördes i april 2023. Jag använde filter för att begränsa sökningen till artiklar på svenska och publicerade av svenska riksmidier, för att undersöka artiklar på nationell nivå som rör Sverige i stort, och inte bara vissa regioner eller kommuner. Jag valde att enbart söka bland artiklar i tryckta och digitala medier, och uteslöt radio- och tv-inslag. Jag markerade att artiklarna skulle relatera till utbildning, och inte andra ämnen, för att kunna fokusera på mitt forskningsämne om ChatGPT och dess användning i skolsystemet.

Jag sökte med olika sökord, inklusive "Skrivroboten", "AI-verktyget" och "chatboten", och fick träffar på 1, 5 respektive 28 artiklar. Därefter gick jag igenom alla sökträffar från dessa sökord och identifierade att artiklarna tillhörde olika genrer, såsom nyhetsartiklar, krönikor och så vidare. Eftersom jag vill undersöka argumentationer valde jag att endast ta med debattartiklar i min undersökning. 3 Artiklar var publicerade av SvD och en av Aftonbladet. Jag valde ut de tre som var mest relevanta för min forskning om förändringar som sker i skolsystemet till följd av användningen av chatbotar. De tre var publicerade av Svenska Dagbladet. Samma som tidigare, stämmer detta urval, andra tycks ha hittat betydligt fler artiklar

2.3 Avgränsningar:

Själva studien har som syfte att undersöka debatten kring användningen av ChatGPT i det svenska skolsystemet. För att säkerställa en sådan undersökning har jag endast valt

att inkludera debattartiklar i min analys och inte andra texttyper, exempelvis nyhetstexter, krönikor eller intervjuer. Anledningen till detta är att debattartiklar är kända för att fokusera på att presentera argument och övertygelse, vilket är centrala aspekter för min analys.

Valet att endast inkludera debattartiklar baserades på att denna typ av text oftast innehåller flera argument och perspektiv som kan analyseras med hjälp av retorikanalys. Genom att fokusera på övertygelse med argumentation, kan retorikanalysmetoden hjälpa mig att identifiera hur debattörerna använder språkliga och retoriska strategier för att påverka läsarens uppfattning om ChatGPT i skolan. För att göra min analys så tydlig som möjligt har jag valt att begränsa mig till enbart debattartiklar och utesluta andra texttyper som kan bidra till en mer omfattande bild av debatten. Detta val har gjorts med syftet att skapa en klar och entydig grund för min undersökning.

Jag sökte efter relevanta debattartiklar i Retriever-databasen och inte i andra databaser som Google, vilket har begränsat antalet artiklar som undersöks. Orsaken är att Retriever är en databas som är specialiserad på att söka efter svenska nyheter och artiklar från svenska tidningar och tidskrifter. Databasen innehåller vanligtvis mer omfattande och mer exklusivt innehåll än vad som finns tillgängligt på öppna sökmotorer som Google. Detta beror på att Retriever har licenser för att hämta och arkivera artiklar från olika källor, medan Google endast söker efter innehåll på webben. Valet av artiklar som är publicerade av bara SvD begränsar studien på grund av att det är en privat nyhetsbyrå som kan vara politiskt styrd, till skillnad från andra riksmidia som är offentliga. Valet av artiklar kommer inte från olika aktörer utan bara från en aktör, vilket kan leda till att vissa perspektiv och argument exkluderas från min studie.

Det finns också en risk att SvD har en specifik redaktionell linje som påverkar hur argument och bevis presenteras i artiklarna, vilket kan ge en särskild vinkling på debatten om ChatGPT. Men genom att fokusera på en specifik tidning kan jag få en mer begränsad och specifik uppfattning om debatten kring ChatGPT i utbildningssystemet, eftersom tidningens fokus och perspektiv kan skilja sig från andra medier och debattforum. Det säger också något om hur denna tidning har agerat under perioden... men inte om läget i stort

2.4 Kvalitativ retorisk analys:

I detta avsnitt kommer jag att introducera den kvalitativa retoriska analysmetoden som används för att undersöka SvD debattartiklarna om ChatGPT. Jag kommer att presentera de olika delarna i metoden som undersöker hur texten är uppbyggd för att övertyga och påverka läsaren.

Retorisk analysmetod är en metod som undersöker hur olika medel som texter och tal används för att övertyga mottagaren om ett önskat budskap. Metoden analyserar hur texter är uppbyggda för att övertyga och påverka läsaren (Ekström & Johansson, 2019, s. 277–278). För att förstå hur en text fungerar retoriskt och hur den påverkar läsaren, består metoden av olika delar, såsom att undersöka textens retoriska situation, struktur och funktion, argumentationer, appellformer och språkliga verktyg som metaforer, jämförelser och retoriska frågor (Ekström & Johansson, 2019, s. 277–297).

Argumentationer avser de argument som används i texten och hur de presenteras för läsaren eller åhöraren. Retorisk analys innefattar att undersöka hur argumenten byggs upp, vilka bevis som används för att stödja dem och hur de relaterar till textens övergripande syfte (Ekström & Johansson, 2019, s. 284–288). Appellformer avser de olika sätten som författaren försöker påverka läsaren eller åhöraren på, inklusive känslomässiga och etiska argument eller att spela på läsarens förväntningar. Att identifiera vilka appellformer som används i texten kan hjälpa till att förstå hur författaren försöker övertyga läsaren eller åhöraren (Lindqvist, 2008, s. 80–82).

Jag har planerat att använda alla de olika delarna i min analys av de valda debattartiklarna för att kunna identifiera vilka retoriska strategier som används. Dock kommer jag att ha ett speciellt fokus på att undersöka argumentationsdelen och appellformerna på ett mer ingående sätt. Genom att göra detta, tror jag att jag kommer att kunna få en mer grundlig förståelse för hur ChatGPT framställs i texterna eftersom debattartiklar är en typ av text som kräver övertygande argumentation.

2.5 ChatGPT som ett hjälpmedel:

Under min forskning har jag använt ChatGPT som ett verktyg för att förbättra min uppsats. Jag vill dock medvetandegöra att ChatGPT är en automatiserad chatbot, och dess svar bör därför tolkas med viss försiktighet. För det första har jag använt den för att

korrigera min grammatik och ge mig förslag på synonymer. Men jag är medveten om att språkbruket kan variera beroende på kontexten och publiken, vilket innebär att jag har bedömt och anpassat ChatGPT:s förslag efter eget omdöme. För det andra har jag använt ChatGPT för att förklara vetenskapliga begrepp på ett mer lättförståeligt sätt. Men jag har också varit kritisk mot dess svar och kontrollerat att de är korrekta och relevanta för min uppsats. För det tredje har jag haft diskussioner med ChatGPT om hur mina idéer och argument presenteras. Men jag har också varit medveten om att chatboten inte kan ersätta mänsklig feedback och jag har därför även bitt mina kollegor och handledare om deras synpunkter. För det fjärde har jag använt ChatGPT för att utföra litteraturöversikt och hitta alternativa sökord. Men jag har också varit medveten om att ChatGPT:s sökningar kan vara begränsade och jag har därför kombinerat dess förslag med andra sökmetoder för att få en mer omfattande överblick av ämnet. Slutligen har jag använt ChatGPT för att förbättra stil och ton i min uppsats. Men jag har också varit medveten om att stil och ton kan variera beroende på ämne och syfte, vilket innebär att jag har bedömt och anpassat dess förslag efter egen bedömning.

4 Teoretisk referensram

I denna del kommer jag att undersöka olika teorier och begrepp som är relevanta för mitt forskningsämne. Jag kommer att diskutera grundläggande koncept som påverkar ämnet, samt välja och analysera teorier som kan bidra till att förklara och belysa olika perspektiv på användningen av chatbotar i vårt skolsystem i Sverige. Jag börjar med konstruktivismteorin samt medialiserings- och moralpaniksbegreppen som belyser medieinfluensens påverkan på vårt tankesätt, beteende och attityder. Därefter kommer jag att redogöra för vissa diskussioner om teknikens och automatiseringens inflytande samt teknisk determinism-teorin som berör teknikens påverkan på samhället. Alla dessa teorier kan appliceras på de olika perspektiv som debattartiklarna tar om användningen av chatbotar. Vidare avslutar jag delen med en djupgående beskrivning av retorikteorin och dess retoriska bevismedel som kan användas i min retoriska analys.

3.1 Konstruktivism och socialkonstruktivism:

Denna teori hävdar att verkligheten och sanningen inte bara existerar och att vår förståelse av den inte bara är en spegling av den. Vi måste förstå verkligheten som skapad och formad av olika verktyg och faktorer, såsom språk, politik, kultur och

samhälle. Dessa skapar vissa mönster och mallar som vi uppfattar vår verklighet igenom (Kjørup, 2009, s. 322). Både konstruktivismen och social konstruktivismen fokuserar på denna idé, men det finns vissa skillnader mellan de två.

Konstruktivismen betonar att kunskap skapas genom individens aktiva uppfattning av världen och att individen är den som konstruerar sin kunskap. Detta innebär att individen är den aktiva aktören i kunskapskapandet och att kunskapen är unik för varje individ. Socialkonstruktivism betonar att kunskap skapas genom social interaktion och kommunikation med andra människor och kulturella faktorer. Enligt denna teori är kunskap inte en individuell process utan skapas i samspel med andra människor och kulturella faktorer. Därmed är kunskap också socialt och historiskt konstruerad genom kommunikation och kan variera över tid och kultur (Kjørup, 2009, s. 323–325). Enligt denna teori påverkas inte bara våra uppfattningar av fakta och data utan även av normer, värderingar och språkliga konventioner som råder i vårt samhälle.

Ett av de sociala och kommunikativa verktygen är medierna, som är en avgörande faktor i hur vi uppfattar verkligheten runt omkring oss. Vi förstår världen genom kognitiva mallar som vi förvärvar från barndomen och som skapas bland annat genom tolkande processer av information om verkligheten. Dessa tolkande processer kan påverkas av medierna och kan ha inverkan på människors förståelsemönster, övertygelser och beteenden (Balnaves et al., 2009, s. 76–77). Med "kognitiva mallar" menar det de mentala strukturer och förväntningar som individer har baserat på deras tidigare erfarenheter, kunskaper och värderingar. När medierna använder sig av dessa mallar i sina budskap, kan de skapa en starkare koppling och resonans hos publiken. Detta kan leda till att publiken bekräftar sina befintliga uppfattningar och beteenden, samtidigt som de kan påverkas och inspireras till att vidareutveckla sina handlingar i enlighet med det presenterade budskapet. Å andra sidan, när det inte finns några mallar om budskapet, så kan publiken skapa nya kognitiva mallar när de tolkar den nya informationen och deras beteende kan bli påverkat (Balnaves et al., 2009, s. 76–77).

3.2 Medialisering och Moralpanik

När man diskuterar relationen mellan konstruktivism och media så är det viktigt att överväga begreppet medialisering. Medialisering är en process där media har blivit integrerat i olika aspekter av socialt och kulturellt liv, och på så sätt format och medierat

våra upplevelser av världen över tid. Det handlar inte bara om utbredningen av medieteknik, utan snarare om hur det har blivit en integrerad del av våra institutioner, praxis och diskurser. Media är inte en passiv reflektion av verkligheten, utan en aktiv aktör som påverkar vår förståelse av världen (Couldry & Hepp, 2017, s. 34–38). Dessutom finns det en politisk aspekt av medialisering, då media har fått självständighet och makt att påverka allmänhetens sociala upplevelser. Politiska och andra aktörer måste anpassa sig till detta nya medielandskap eftersom media kan ha en betydande påverkan på politiska beslut (Robertson, 2017, s. 134–136).

Moralpanik som begrepp är ett socialt fenomen där en grupp människor, ett visst beteendemönster eller en händelse uppfattas som hotfulla för samhället och dess moraliska värderingar (Nationalencyklopedin, 2023). Moralpanik uppstår när medierna och andra auktoriteter skapar och sprider en negativ bild av en grupp eller ett beteende, vilket leder till ökad oro och rädsla i samhället. Denna rädsla och oro kan sedan leda till överreaktioner och en strävan efter att bekämpa det som betraktas som hotfullt, vilket i sin tur kan leda till orättvisa behandlingar av den demoniserade gruppen eller beteendet (Cohen, 2002, s. xxi-xxvi).

När människor upplever en högre grad av risk kan de bli rädda och oroliga, vilket i sin tur kan leda till panik. Exempel på risker som kan utlösa moralpanik inkluderar hot från andra grupper, som punkare eller invandrare, internationell terrorism, eller nya teknologier som artificiell intelligens och robotik (Cohen, 2002, s. xxi-xxvi).

3.3 Teknisk determinism:

Teknisk determinism är en teori som menar att tekniken är den främsta drivkraften bakom samhällets utveckling (McLuhan, 1994, s. 3–6). En av de mest kända förespråkarna för denna teori var Marshall McLuhan, som utvecklade begreppet i sin bok "Understanding Media". I boken argumenterar McLuhan för att tekniken har en stark påverkan på samhället och dess kultur. Han menar att tekniken inte bara är ett verktyg som används för att lösa problem eller förbättra livet, utan också en kraft som påverkar hur människor tänker och kommunicerar med varandra (McLuhan, 1994, s. 7–22).

En central idé i McLuhans tekniska determinism är att tekniken har en egen logik och utvecklas på ett autonomt sätt. Han menar att teknologin har en inbyggd logik som bestämmer hur den kommer att användas och utvecklas i framtiden, oavsett vilka intentioner som människor har med den. McLuhan hävdade att tekniken har en "medium-effekt" på samhället, vilket innebär att varje ny teknik eller medium förändrar hur vi uppfattar världen och organiserar oss som samhälle. Han menade att tekniken inte bara fungerar som ett verktyg som används av människor, utan att den också har en aktiv roll i att forma våra tankar, beteenden och sociala strukturer. Detta kan innebära att teknik ses som en autonom kraft som styr och ställer krav på samhället, snarare än som något som är skapat och styrt av människor och deras behov. Det kan också innebära att teknik anses vara utanför vår kontroll, och att dess utveckling och konsekvenser inte kan påverkas av mänskliga beslut (McLuhan, 1994, s. 41–47).

McLuhan hävdar att teknikens påverkan på samhället kan studeras genom att analysera dess "medier", det vill säga de tekniska verktygen som används för att kommunicera och sprida information. Han menar att varje medium har en egen effekt på hur informationen presenteras och uppfattas av människor. Till exempel har TV ett annat sätt att presentera information än en tidning eller en bok, och detta påverkar hur vi uppfattar och förstår informationen. Han ser medier som förlängningar av mänskliga sinnen och förmågor och menar att varje medium skapar en ny relation mellan människor och omvärlden, och att människors perception och beteende påverkas av dessa nya relationer. Medier påverkar hur vi tänker, känner och agerar i samhället. (McLuhan, 1994, s. 7–22).

3.4 Diskussioner om teknikens och automatiseringens inflytande:

I boken *The Future of Thinking: Learning Institutions in a Digital Age* (2010) argumenterar forskarna Cathy N. Davidson och Goldberg för en förändring av högre utbildning för att bättre förbereda studenter för den snabbt föränderliga arbetsmarknaden och det moderna samhället, som präglas av teknik och automatisering. Enligt Davidson och Goldberg är det traditionella föreläsningssystemet inte längre tillräckligt för att utbilda studenter i den moderna världen, och högre utbildning måste anpassa sig till det faktum att kunskap nu finns tillgängligt online (Davidson & Goldberg, 2010, s. 1–18). För att möta denna utmaning föreslår de att teknik och automatisering kan användas för att skapa en mer anpassningsbar och individualiserad

utbildning. Genom att utnyttja digitala verktyg för lärande, som onlinekurser, virtuella klassrum och interaktiva läromedel, kan eleverna få nya sätt att lära sig och utveckla sin kunskap. Dessa tekniska lösningar kan också erbjuda en mer anpassad lärandeupplevelse som möter elevernas individuella behov och ökar motivationen och engagemanget i lärandet (Davidson & Goldberg, 2010, s. 1–18).

Davidson och Goldberg understryker dock vikten av att teknik och automatisering används på ett ansvarsfullt och strategiskt sätt för att uppnå de bästa resultaten. Genom att utnyttja tekniken på ett strategiskt sätt kan högre utbildning förbereda studenter för den moderna världen och skapa en mer anpassningsbar och individualiserad utbildning (Davidson & Goldberg, 2010, s. 1–18).

3.6 Determinism kontra konstruktivism:

Enligt de teorierna som har beskrivits ovan så är teknisk determinism och social konstruktivism två teorier som ger olika perspektiv på mediernas effekter och samhällets utveckling. Teknisk determinism hävdar att teknologin i sig själv är den huvudsakliga drivkraften bakom samhällets utveckling, medan social konstruktivism betonar att teknologin är en social konstruktion och dess effekter beror på hur teknologin används inom en viss social och kulturell kontext. Med andra ord så betonar teknisk determinism teknologins direkta effekt på samhällets utveckling, medan social konstruktivism fokuserar på teknologins sociala konstruktion och dess effekter som ett resultat av dess användning inom en bredare social och kulturell kontext. Valet av de motsatserna ger olika perspektiv till analysen av debattartiklarna som bevisar olika argumentationer emot eller för att använda ChatGPT i vårt skolsystem.

3.5 Retorik

Enligt Janne Lindqvist (2008), är retoriken läran om hur man kommunicerar och förmedlar information från en talare till en lyssnare. Det innebär att använda både verbala och icke-verbala metoder och verktyg för att övertyga, informera eller underhålla en publik. Retorik har en lång historisk bakgrund som går tillbaka till antikens Grekland, där det ansågs vara en viktig färdighet för att delta som medborgare och politiskt engagerad person. Idag är retorik användbart inom många områden, såsom politiska tal, reklam, sociala medier och företagskommunikation (Lindqvist, 2008, s. 15–20).

Det finns en mängd olika retoriska verktyg som används med syftet att övertyga och påverka. Utöver dessa verktyg finns det även olika perspektiv att använda vid analysen av en text. I mitt arbete har jag försökt begränsa mig till några av de mest framträdande retoriska teknikerna, nämligen de tre övertygelsemedlen, *doxa* och *troper*. Dessa element utgör en viktig grund för en djupgående och nyanserad analys av en text och dess övergripande budskap.

De tre övertygelsemedlen, även kända som appellformerna, innefattar *ethos*, *pathos* och *logos*. Dessa begrepp utgör grundläggande verktyg som används av talare och författare för att skapa övertygande argument och påverka sin publik på olika sätt.

Ethos handlar om att skapa förtroende och trovärdighet för talaren. Detta görs genom att visa talarens kompetens, karaktär, erfarenhet och moraliska värderingar på ett sätt som övertygar publiken. En talare med stark *ethos* kan skapa övertygande argument genom att visa sin auktoritet och kunskap på ett ämne (Lindqvist, 2008, s. 83–84).

Pathos handlar om att engagera känslor och känslor hos publiken för att övertyga dem. Oberoende av den typen av känslor som väcks så är det ett *pathos*argument i slutet. Detta kan göras genom att använda meningsfullt språk, känslomässig ton, berättelser, bilder eller andra verktyg för att skapa en känslomässig koppling med publiken, det vill säga att publiken känner igen sig i argumentet. Genom att engagera publiken på ett personligt eller känslösamt plan kan talare skapa en starkare och mer minnesvärd effekt på deras argument (Lindqvist, 2008, s. 82–83).

Logos är den logiska delen av en argumentation där talaren använder fakta och bevis för att övertyga lyssnaren om att deras tes är sann. Om argumentationen bygger på förnuft och logiskt tänkande brukar det kallas *logos*argument. Det är viktigt att argumentationen är i linje med lyssnarens uppfattning om verkligheten, vilket innebär att det måste finnas tillräckligt med kontrollerade fakta som stödjer argumenten, till exempel vetenskapliga undersökningar eller statistik (Lindqvist, 2008, s. 81–82).

Genom att kombinera *ethos*, *pathos* och *logos* kan talare skapa en övergripande övertygande argumentation som engagerar både känslor och förnuft hos publiken. Genom att använda dessa tre verktyg på ett effektivt sätt kan talare skapa en minnesvärd

och effektiv presentation eller argumentation som kan påverka människor på ett djupare plan (Lindqvist, 2008, s. 80–82). Förutom övertygelsemedlen ska jag också använda begreppet *doxa* och ett antal retoriska troper i min analys.

Doxa är en slags inbyggd kunskap som har sitt ursprung i en specifik kultur och påverkar hur människor uppfattar och betar sig. Inom retoriken kan doxa definieras som grundläggande tankar och föreställningar som är vanliga bland en specifik publik eller samhällsgrupp. Doxa kan användas för att övertyga publiken genom att ta hänsyn till deras nuvarande uppfattningar eller förväntningar. Det kan också användas för att ifrågasätta etablerade uppfattningar och därmed skapa en diskussion för att förändra tankesätt. Om en talare kan använda doxa på ett övertygande sätt, så ökar det chanserna att de kommer att lyckas få sin publik att tänka och agera på ett visst sätt (Lindqvist, 2008, s. 67–68).

Troper är en typ av retoriska figurer som används för att försköna eller förändra betydelsen av ord och uttryck i ett tal eller skrift. Troper kan användas för att skapa en mer bildlig och metaforisk beskrivning av en sak eller händelse, eller för att skapa humoristiska effekter eller ironi. Här är några troper som jag ska använda i analysen: Metafor - en jämförelse mellan två saker som inte är direkt relaterade för att skapa en bildlig bild (Lindqvist, 2008, s. 279–282). Liknelse - en jämförelse mellan två saker som liknar varandra för att förklara något på ett mer detaljerat sätt. Ironi - en figur som används för att säga något men antyda dess motsats, vanligtvis i ett sarkastiskt sammanhang. Hyperbol - en överdrift av något för att skapa en dramatisk effekt (Lindqvist, 2008, s. 287–289).

4 Tidigare forskning

I den här delen kommer jag att presentera tre studier som stödjer mitt forskningsämne. Studierna behandlar användningen av AI-chatbotar inom utbildningen, den allmänna teknologin för chatbotar och deras inverkan på utbildningssystemet.

4.1 Implementera chatbots inom högre utbildning:

Första studien som jag ska tala om utforskar potentiella fördelar och nackdelar med att använda chatbots inom högre utbildning. Studien "*The benefits and drawbacks of*

implementing chatbots in higher education" av Smith och Johnson (2019) visar att chatbots har potential att vara värdefulla verktyg för att stödja studenternas lärande och engagemang, samt för att effektivisera administrativa uppgifter.

När det gäller studentstöd kan chatbots erbjuda personlig assistans och stöd, vilket ger studenterna möjlighet att få omedelbar feedback och hjälp utanför normala arbetstider. Chatbots kan också ge studenterna tillgång till viktig information och resurser, såsom kurschema och kursplaner, campuskartor och finansiell hjälp (Smith & Johnson, 2021). Studien identifierade dock även några potentiella nackdelar med chatbots. Till exempel kan behovet av löpande underhåll och uppdateringar vara tidskrävande och kostsamt. Dessutom kan chatbots inte erbjuda samma nivå av mänsklig interaktion och stöd som studenterna kan behöva i vissa situationer.

Trots dessa potentiella nackdelar slutsatsen i studien är att chatbots har potential att vara värdefulla verktyg inom högre utbildning, så länge deras implementering är välplanerad och effektivt hanterad. Genom att noggrant överväga fördelarna och nackdelarna med chatbots, och vidta åtgärder för att hantera eventuella utmaningar, kan högre utbildningsinstitutioner framgångsrikt integrera dessa verktyg i sin verksamhet och tillhandahålla förbättrat stöd och resurser till sina studenter (Smith & Johnson, 2021).

4.2 Användning av chatbot-teknologi inom hållbar utbildning:

En annan studie som jag använt är *"A meta-analysis and systematic review of the effect of chatbot technology use in sustainable education"* av Deng & Yu (2021). Målet med denna studie är att undersöka effekten av användningen av chatbot-teknologi inom hållbar utbildning genom en metaanalys och systematisk översikt av relevant litteratur. Studien undersöker de potentiella fördelarna med att använda chatbots i utbildning, såsom förbättrade lärande resultat och engagemang, samt minskad arbetsbelastning för lärare. Studien undersöker också begränsningar och utmaningar som är associerade med implementeringen av chatbots i utbildning (Deng & Yu, 2021).

Resultaten från studien föreslår att användningen av chatbots inom hållbar utbildning har en positiv effekt på lärande resultat och engagemang, och kan också hjälpa till att minska arbetsbelastningen för lärare. Författarna noterar dock att det finns flera utmaningar som är associerade med implementeringen av chatbots i utbildning,

inklusive oro kring integritet och datasekretess, samt behovet av effektiv design och utveckling av chatbots. Sammanfattningsvis är slutsatsen i studien är att chatbot-teknologi har potential att göra ett betydande bidrag till hållbar utbildning, förutsatt att dessa utmaningar hanteras på ett lämpligt sätt (Deng & Yu, 2021).

4.3 ChatGPT som en fallstudie om användning av chatbots inom utbildning:

Till sist så vill jag redogöra för den för mitt syfte relevanta studien *"What if the devil is my guardian angel: ChatGPT as a case study of using chatbots in education"* av Tlili et al. (2023), som undersöker användningen av chatbots i utbildning med ChatGPT som en fallstudie. ChatGPT är en språkmodell som tränats av OpenAI, vilken är kapabel att generera textsvar som liknar mänskliga svar på olika inputs. Forskarna utforskar de potentiella fördelarna och nackdelarna med att använda chatbots som ChatGPT i utbildningskontexter, samt etiska och integritetsrelaterade frågor som är förknippade med deras användning. För att genomföra studien utformade forskarna en inlärningsaktivitet som involverade elever som interagerade med ChatGPT för att lära sig om ett specifikt ämne. Eleverna uppmanades att ge feedback om deras erfarenhet med ChatGPT, och deras inlärningsresultat utvärderades också.

Resultaten av studien tyder på att användningen av chatbots som ChatGPT i utbildning kan vara fördelaktigt i vissa sammanhang, som att ge personlig feedback till elever och främja engagemang. Studien betonar dock också flera etiska och integritetsrelaterade frågor som är förknippade med användningen av chatbots i utbildning, såsom dataskydd och potentiell snedvridning i språkmodellerna. Forskarna föreslår att ytterligare forskning behövs för att undersöka dessa frågor och utveckla riktlinjer för den etiska användningen av chatbots i utbildning (Tlili et al., 2023).

Sammanfattningsvis ger studien värdefulla insikter i användningen av chatbots i utbildning och betonar viktiga etiska och integritetsrelaterade frågor som är förknippade med deras användning. Forskarna föreslår att chatbots som ChatGPT har potential att förbättra inlärningsupplevelsen för elever, men varnar för att deras användning måste styras av etiska överväganden för att säkerställa att fördelarna överväger riskerna. (Tlili et al., 2023).

5 Retorisk analys

I den här delen kommer jag att utföra en retorisk analys av de tre valda artiklarna. Efter varje artikelanalys kommer jag att föra en diskussion om artikeln där jag tillämpar min teoretiska referensram på analysen.

5.1 Artikel 1

Artikeln ”*Förbjud inlämningsuppgifter i skolan*” är skriven av Mårten Hemström som är ordförande i Liberala lärare och publicerad på Svenska Dagbladet. (Hemström, 2023) Artikelns tes är att Skolverket måste gå ut med direktiv om att inte tillåta att betyg sätts på sådant som skrivits hemma. Författaren hävdar att betygssättningen blir poänglös om eleverna får skriva nationella prov och skoluppgifter hemifrån med hjälp av ChatGPT.

“Ja, till och med i provet om detta får skrivas i ”öppet läge” så att GPT-fönstret kan öppnas. Den eleven kommer att få toppresultat på det nationella provet och därmed i slutbetyg”

Efter att texten börjar med en kort inledning kommer detta argument. Det här argumentet kan betraktas som ett varningsmeddelande om de potentiella problemen med att tillåta öppet läge på nationella prov. Om GPT-bots blir allmänt tillgängliga och elever kan använda dem för att skriva felfria texter på prov som tillåter skrivande i öppet läge, kan det påverka tillförlitligheten och validiteten hos betygssystemet. Detta argument stödjer därmed behovet av att överväga och ta itu med de problem som kan uppstå på grund av användningen av GPT-bots i skolsammanhang.

Detta är ett logosargument eftersom det bygger på logik och förnuft. Detta argument är också baserat på en rationell bedömning av situationen. Det tar hänsyn till de faktiska förutsättningarna, såsom användningen av GPT-bots, och drar en logisk slutsats om dess möjliga påverkan på betygssystemet. Detta argument försöker också övertyga läsaren genom att använda logik och resonemang för att stödja sin ståndpunkt.

Hyperbol eller en överdriftstrop är en retorisk figur som överdriver på ett dramatiskt eller överdrivet sätt för att skapa en starkare effekt eller förstärka en poäng (Lindqvist, 2008, s. 289). Artikelförfattaren använder tropen genom att säga att eleven kommer att

få "toppresultat" på det nationella provet och därmed i slutbetyg, används en överdrift för att övertyga läsaren om vikten av att använda GPT-fönstret under provet.

“...På så sätt blir de nationella proven – och all betygsättning – helt poänglös. Skolverket måste gå ut med direktiv om att inte tillåta att betyg sätts på sådant som skrivits hemma”

Här presenteras tesen att Skolverket måste införa restriktioner för hemarbete på skoluppgifter och nationella prov för att säkerställa en rättvis betygsättning. Författaren hävdar att betygssättningen blir poänglös om eleverna får skriva nationella prov och skoluppgifter hemifrån med hjälp av ChatGPT. Tesen stöds sedan av flera argument, bland annat att Skolverket måste gå ut med direktiv om att inte tillåta betyg på hemarbete, att allt bör skrivas i klassrummet eller i låst läge på datorn, och att det är särskilt viktigt att införa restriktioner för nationella prov.

Hemström nämner Skolverket och dess ansvar för betygsättning för att stärka sin argumentation. Han använder en respekterad källa för att ge sin argumentation mer trovärdighet vilket har en ethos aspekt i samspel att argumentet bygger på logos genom att presentera logiska argument som stödjer tesen och genom att använda fakta och logiska resonemang försöker skribenten övertyga läsaren om att hans argument är rimliga och välgrundade. Författaren använder retoriska troper, såsom överdrift och förstärkning, genom att säga att betygsättningen blir helt poänglös och att det kommer att bli kaos i betygsintagningen om åtgärder inte vidtas. Författaren använder också doxa genom att hävda att det är en allmänt accepterad princip att betygsättning bör ske på ett rättvist och objektivet sätt. Där författarens retorik används för att övertyga läsaren om behovet av att införa restriktioner för hemarbete på skoluppgifter och nationella prov för att säkerställa en rättvis betygsättning.

“Allt bör skrivas i klassrummet för hand eller i låst läge på dator, och då menar jag allt som i dag får skrivas utanför lektionstid i låst läge. Särskilt gäller detta de nationella proven redan i vår, annars blir det fullkomligt kaos i betygsintagningen inför höstterminen!”

Här fortsätter författaren att argumentera för att betygsättningen ska vara poänglös med användandet av ChatGPT. Författaren föreslår att allt skrivande ska ske under övervakning i klassrummet eller i låst läge på datorn för att förhindra elever från att använda GPT-bots, om detta inte görs, kommer betygsättningen att bli kaotisk och alla nationella prov kommer att bli meningslösa. Hemström använder *logos* och förnuft när han hänvisar till det faktum att användningen av GPT-bots gör betygsättningen meningslös och därför kräver en ändring av policyn. Denna gång används inte bara *logos* utan också känslor för att påverka läsaren, och argumentet beskriver en potentiell katastrof om problemet inte åtgärdas, vilket kan skapa en känsla av oro kring betygsättningen och dess påverkan på elevernas framtid.

“Skolverket har svarat att vi får sköta sådant på skolorna själva och att jag borde tala med min rektor. Men det här handlar inte om en enskild skola eller rektor, utan om ett fullkomligt haveri av betygsättning, rättvisa och även inläring. Efter flera frågor fick jag slutligen svaret att det muntliga framförandet i svenska i vår kommer att viktas mer mot framförandet, men det ska ändå till hälften bedömas på innehåll och disposition”

Efter att han beskrev att han har kontaktat Skolverket kommer den här sektionen av texten, där författaren använder alla tre övertygelsemedlen tillsammans för att förstärka sin åsikt.

Det finns en användning av *ethos*, eller trovärdighet, i detta argument genom hänvisning till Skolverket. Skolverket anses allmänt som en myndighet som är ansvarig för utbildning i Sverige, vilket ger argumentet en känsla av att vara stött av auktoritet. Det faktum att författaren har kontaktat Skolverket ger ytterligare trovärdighet åt argumentet. Det finns också en användning av *pathos*, eller känslomässig appell, i detta argument genom att påpeka att det här handlar om en stor fråga om rättvisa och inläring. Genom att använda ordet "haveri" skapas en känsla av att något är allvarligt fel, vilket kan röra upp känslor hos läsaren. Men Argumentet bygger till stor del på *logos*, det vill säga logisk argumentation. Författaren pekar på en specifik fråga om betygsättning och framhåller att det här handlar om ett större problem än en enskild skola eller rektor. Det argumenteras för att bedömningen av det muntliga framförandet kommer att ske på felaktiga grunder, vilket kan påverka både rättvisan och inläringen.

“Det finns nu visserligen möjlighet att fråga boten om texten är skriven av en robot eller av en människa, men det finns även program som gör om texten så att den verkar vara skriven av en människa. Men det är orimligt att lärare ska behöva gå in i boten och för varenda text fråga den om den är skriven av en människa. Det tar tid, och det kommer alltid att finnas mindre nogräknade lärare som struntar i detta...”

Efter att Hemström redogjort för tanken att trots möjligheten att fråga en bot om texten är skriven av en robot eller en människa, finns det fortfarande program som kan ändra på texten så att den framstår som om en människa skrivit den. Detta innebär att det inte alltid är pålitligt att avgöra om en text är skriven av en robot eller en människa enbart genom att använda sig av denna typ av teknik. Författaren inledde med denna tanke för att han sen vill övertyga läsaren om att det är orimligt att lärare ska behöva verifiera varje text som de får från sina elever för att se om det är skrivet av en människa eller en robot. Detta argument används viss logik (logos igen), särskilt när det gäller att hävda att det är orimligt att förvänta sig att lärare ska verifiera varje text de får. Men det mesta av argumentet är mer baserat på andra retoriska strategier som ska nämnas nedan, snarare än på en ren logisk argumentation.

Författaren använder en retorisk fråga. Genom att ställa frågan: *“Det är orimligt att lärare ska behöva gå in i boten och för varenda text fråga den om den är skriven av en människa?”* får författaren läsaren att tänka över situationen och dra slutsatsen att det faktiskt är orimligt att lärare skulle behöva göra detta. Vidare används en doxa, en allmänt accepterad åsikt, som en retorisk strategi. Detta visas genom att förutsätta att de flesta lärare inte skulle göra detta, och därför är det inte realistiskt att kräva det av dem. På så sätt skapar författaren en bild av att det finns en allmänt accepterad uppfattning att det är orealistiskt att förvänta sig att lärare ska verifiera varje text som de får från eleverna. En annan sida kan vara att det finns en underliggande diskussion om vad som är allmänt accepterat som "sant" eller rätt i betygsättningssystemet. Hemström tar upp idén om att det är orimligt för lärare att behöva fråga elever om deras texter är skrivna av en människa eller en robot. Detta tyder på en allmän uppfattning om att det är mer rättvist och lämpligt att eleverna skriver sina egna uppgifter och visar att de har förstått materialet på ett korrekt sätt, utan att använda en robot som hjälp.

Dessutom använder författaren ironi som ett retoriskt verktyg för övertygandet av läsaren. Ironi är en retorisk trop där en mening eller ett uttryck används på ett sätt som avviker från dess bokstavliga betydelse, ofta för att visa motsatsen till vad som sägs eller för att ge en humoristisk effekt (Lindqvist, 2008, s. 286). Skribenten använder ironi för att visa hur absurt det är att tillåta elever att använda ChatGPT för att skriva sina texter. *“Om vissa skolor och lärare låter elever använda botar för att skriva deras texter urholkas all konkurrens och all bildning i vårt land.”* Skriver han.

“Men i skolan handlar allt om att så många som möjligt ska bli godkända – inte att de godkända betygen ska motsvara någon kunskap.”

I sista delen av texten presenterar författaren detta argument. Detta argument syftar till att ifrågasätta betygssystemet i skolan. Argumentet har en retorisk uppbyggnad där det först presenteras en allmän uppfattning eller norm *“allt handlar om att så många som möjligt ska bli godkända”* följt av ett påstående som ifrågasätter normen *“inte att de godkända betygen ska motsvara någon kunskap”*.

Argumentet använder sig av två retoriska strategier: en överdrift och en generalisering. Överdriften ligger i uttrycket *“allt handlar om att så många som möjligt ska bli godkända”*, vilket är en hyperbol som inte är helt sanningsenlig. Generaliseringen ligger i att argumentet inte tar hänsyn till eventuella undantag från normen, utan presenterar det som en universell sanning.

Argumentet är också uppbyggt på ett sätt som appellerar till känslor, genom att påstå att betygssystemet inte mäter kunskap utan istället strävar efter att så många som möjligt ska bli godkända, vilket kan väcka känslor av frustration och missnöje hos personer som tror på att skolan är en plats för att lära sig och bli bedömd efter sin kunskap.

Diskussion om artikel 1

I denna debattartikel diskuteras hur tekniken ChatGPT kan påverka betygsättningen på gymnasiet och underminera hela betygssystemet. Detta skulle kunna ses som ett exempel på teknikdeterminism, vilket innebär att tekniken i sig själv har en kraftfull påverkan på samhället. Diskussioner om teknikens och automatiseringens inflytande framhålls också när det gäller ChatGPT som gör betygssystemet poänglöst. Artikeln kan också ses som ett exempel på moralpanik eftersom den hävdar att användningen av

ChatGPT kommer att leda till "ett fullkomligt haveri av betygsättning, rättvisa och även inläring". Det finns en oro över att tekniken ska underminera hela utbildningssystemet och skapa orättvisor, men detta är inte nödvändigtvis en befogad farhåga.

Om man tittar närmare på frågan om var eleverna skriver sina texter - hemma eller i klassrummet - och vilken roll tekniken spelar i detta, så handlar det om hur teknologin påverkar lärandet och hur lärare och elever använder teknologin för att skapa och bedöma texter. Allt detta går hand i hand med en medialiseringsprocess där medier och nya teknologier har blivit en integrerad del av våra institutioner, praxis och diskurser. ChatGPT kan ses som en form av media till viss del, eftersom den genererar och levererar information till mottagaren. Som en AI-drivande chattbot är ChatGPT utformad för att kommunicera med användare genom att förstå och svara på frågor eller förfrågningar från dem. Som en form av media har ChatGPT flera likheter med andra medieformer. Till exempel, precis som andra medieformer, levererar ChatGPT information till mottagaren i realtid eller nästan i realtid, vilket gör den till en effektiv kommunikationskanal för att få snabba svar på frågor. Dessutom är ChatGPT interaktiv, vilket innebär att den kan anpassa sina svar baserat på användarens svar och kontext, vilket möjliggör en mer personlig och anpassad kommunikation än traditionella medier som TV eller radio.

5.2 Artikel 2:

Den här debattartikeln är en replik till debattartikel 1. Katarina Stensson, partiledare för Piratpartiet samt legitimerad lärare och civilingenjör skriver artikeln *"Skolan behöver nya tankesätt – inte förbud"* som en diskussion om vad Mårten Hemström skriver på SvD Debatt om ChatGPT och utbildningssystemet.

Artikeln inleds med att referera att Mårten Hemström i SvD Debatt påstår att regeringen och Skolverket måste förbjuda lärare från att använda uppgifter som grund för betygsättning på grund av ChatGPT. Men Stensson hävdar att istället för att förbjuda elever från att använda AI-assistenter för att skriva texter, bör lärare utveckla uppgifter som gör att eleverna kan använda tekniken på ett konstruktivt sätt.

"Utvecklingen inom AI förändrar inte bara hur våra elever jobbar i skolan, utan även hur de kommer jobba när de väl tar steget ut i arbetslivet: Som programmerare kommer

*AI att vara din närmaste programmerings partner Att ta ifrån våra elever
möjligheten att utveckla och lära hur de arbetar med artificiell intelligens är att ta ifrån
dem möjligheter i deras framtida liv och arbeten”*

Författaren börjar med detta argument där hon använder logik och rationalitet, och presenterar fördelarna med att lära sig om AI i skolan som en nödvändighet för att lyckas i arbetslivet. Detta argument kan anses vara övertygande eftersom det bygger på logik “logos” och en uppfattning om verkligheten i dagens arbetsmarknad.

Författaren försöker uppnå en hög grad av trovärdighet genom att ge exempel på hur AI kommer att påverka olika yrkesområden, inklusive programmerare, forskare och läkare. Genom att använda dessa yrken som exempel visar författaren att hon har kunskap om området vilket förstärker ethos i argumentet. Sen försöker Stensson påverka läsarens känslor genom att skapa oro för elevernas framtida karriärer. Genom att använda ett starkt påstående att ta bort möjligheterna att lära sig AI är att ta ifrån eleverna möjligheter i deras framtida liv och arbeten, försöker författaren att övertyga läsaren om att lära sig AI är viktigt.

Argumentet bygger också på doxa. I det här fallet använder författaren den allmänt accepterade uppfattningen att teknik och artificiell intelligens kommer att bli alltmer viktiga i vårt samhälle för att övertyga läsaren om att eleverna behöver lära sig om det.

“...Istället för att förbjuda kan man bygga en uppgift på att låta eleverna använda sig av en AI-assistent för att generera en text, och sedan be dem analysera och faktagranska resultatet. Då undviker man de problem Hemström beskriver. Eleverna får dessutom träna både på att hitta information och tillämpa källkritik...och kunna göra en korrekt analys”

Artikelförfattaren använder inte mycket pathos i detta argument. Argumentet är fokuserat på att visa att det finns fördelar med att använda AI-verktyg i undervisningen, snarare än att försöka övertyga läsaren på ett emotionellt plan. Istället använder författaren Logos och rationalitet i argumentationen genom att föreslå en praktisk lösning för att stödja hennes åsikt på problemet med AI-assistenter i skolan. Författaren påpekar att eleverna kan använda AI-assistenter för att träna på att hitta information och tillämpa källkritik, vilket är en viktig del av lärandet.

Argumentet bygger på den allmänna uppfattningen om att utbildning bör fokusera på att lära eleverna viktiga färdigheter som att hitta information och källkritik.

Artikelförfattaren använder denna doxa för att stödja sitt förslag att använda AI-assistenten som ett verktyg för att lära eleverna dessa färdigheter.

Stensson fortsätter och stödjer samma tanke med att eleverna måste använda källkritik med ChatGPT och skriver:

“GPT är nämligen inte någon allvetande kraft. Den är tränad att härma text, men tar för det första ingen hänsyn till om den underliggande datan är sann, och kan för det andra sammanfoga data på sätt som inte speglar verkligheten.”

Hon använder Logos igen och rationalitet i argumentationen genom att påpeka att GPT inte är en allvetande kraft. Författaren påpekar att ChatGPT inte tar hänsyn till om data är sant och kan sammanfoga data på ett sätt som inte speglar verkligheten, vilket innebär att dess resultat kan vara felaktiga eller missvisande. Hennes argument här bygger på den allmänna uppfattningen att information och data bör vara sanna och tillförlitliga. Författaren använder denna doxa för att stödja sitt påstående att ChatGPT kan producera felaktiga resultat och behöver källkritik.

“Dessutom bör lärare uppmuntra eleverna att testa olika prompts – instruktioner till AI – för att förstå hur de påverkar kvaliteten och stilen i den AI-genererade texten. Detta är kompetenser som eleverna garanterat kommer ha användning för.”

Författaren förklarar att genom att lära sig hur man påverkar och styr ChatGPT kan eleverna utveckla värdefulla kompetenser som kan vara till nytta i framtida karriärer. Detta är ett logos argument som fokuserar på att förklara det praktiska värdet av att lära sig färdigheter inom AI-generering. Det använder sig inte av retoriska troper eller känslomässiga argument, men stöder vanliga antaganden och doxan om vikten av teknik och digitala färdigheter i framtiden.

“Svenskt skolväsende kommer behöva gå igenom massiva förändringar för att elever framöver ska kunna gå ut med relevanta kunskaper, hopp och goda framtidsutsikter. För att möjliggöra dessa förändringar behövs kontrollerat experimenterande. Det vill

säga vi behöver kunna testa olika nya arbetssätt under kontrollerade, dokumenterade former.”

Det här argumentet använder sig främst av logos, genom att framföra en logisk argumentation om behovet av att göra förändringar i det svenska skolväsendet för att förbereda eleverna på en framtid med relevanta kunskaper och goda framtidsutsikter. Argumentet bygger på en antagen logisk koppling mellan behovet av förändring och det önskvärda målet att eleverna ska ha de bästa möjliga förutsättningarna för framtiden. Det finns också en viss grad av pathos i argumentet, genom att betona betydelsen av att eleverna har "hopp och goda framtidsutsikter". Detta väcker känslor av oro för elevernas framtid och önskan om att ta till åtgärder som kan förbättra situationen. Slutligen, när det gäller ethos är det möjligt att argumentet stöds av den implicita auktoriteten hos författaren som är en lärare. Därför kan läsarna se författaren som en person med erfarenhet och kunskap om utmaningarna som det svenska skolväsendet står inför. Denna ethosladdade känsla används under hela artikeln och i nästan alla argument som förs fram.

Efter detta går Stensson vidare och visar att hon tillhör Piratpartiet. Hon föreslår en lösning och förklarar sen att för att möjliggöra kontrollerat experimenterande presenterar Piratpartiet två huvudsakliga politiska prioriteringar: stärkt autonomi och bättre arbetsförhållanden för lärare samt starkare praktisk skolforskning genom ett radikalt ökat samarbete mellan forskning och skola.

“Det första är stärkt autonomi och bättre arbetsförhållanden för lärare. Våra lärare är experter inom utbildning och vi behöver ge dem tid och frihet att kontinuerligt utveckla undervisningen i takt med samhällets förändring. Lärare som kollektiv och samarbetet dem emellan behöver stärkas.”

Genom att referera till Piratpartiets perspektiv som en politisk rörelse och dess politiska prioriteringar ger argumentet en viss legitimitet och trovärdighet. Dessutom betonas lärarnas expertis, vilket stärker författarens trovärdighet. Argumentet bygger mest på logiska resonemang ”logos” där tanken är om vi stärker autonomi och bättre arbetsförhållanden för lärare kommer det att bidra till en mer effektiv undervisning i takt med samhällets förändringar och då pekas här till ChatGPT och dess förändring.

Dessutom understryks behovet av samarbete mellan lärare för att stärka kollektivet. Genom att använda logos övertygar författaren läsaren med en logisk argumentationskedja som utgår från ett rimligt antagande och leder till en övertygande slutsats. Detta ger läsaren en känsla av att argumentet är väl genomtänkt och grundat i förnuft, vilket ökar dess övertygande kraft. Vidare använder Stensson doxa med det allmänt accepterade uppfattningar och värderingar om vikten av utbildning och lärarnas roll som experter för att övertyga läsaren. Argumentet försöker inte framkalla några starka känslor hos läsaren, men genom att betona lärarnas expertis och vikten av deras roll i samhället, kan det skapa en viss sympati eller respekt för deras arbete.

“Det andra är starkare praktisk skolforskning – radikalt ökat samarbete mellan forskning och skola. Piratpartiet föreslår ett system med forskarskolor, i samma anda som universitetssjukhus, där forskning och skola kontinuerligt jobbar i nära samarbete för att under kontrollerade former testa helt nya arbetssätt.”

Argumentet kan appellera till känslor av oro över utbildningssystemet och dess utveckling, samt till en önskan om att ge lärare mer autonomi och frihet. Genom att föreslå en radikal ökning av samarbetet mellan forskning och skola kan argumentet också väcka känslor av hopp och förbättring. Det finns också en användning av logos där det presenteras ett logiskt resonemang som beskriver hur ett system med forskarskolor skulle kunna bidra till att utveckla nya arbetssätt på ett kontrollerat sätt. Genom att involvera både forskare och lärare skulle det vara möjligt att testa nya metoder och få fram evidensbaserad kunskap om vad som fungerar. Argumentet bygger också på en viss grundläggande uppfattning om vikten av utbildning och lärarens roll i samhället. Det förutsätter också att det finns ett behov av att utveckla nya arbetssätt och att samarbetet mellan forskning och skola kan bidra till detta. Slutligen används en retorisk trop som kallas för hyperbol, genom att använda frasen "radikalt ökat samarbete". Hyperbol och överdrift används för att framhäva vikten av att samarbetet mellan forskning och skola måste förbättras på ett betydande och drastiskt sätt för att möjliggöra testning av nya arbetssätt.

“Sverige kommer inte vara i framkant på någon front i framtiden om vår respons på förändringar är förbud. Vi behöver förändra våra tankesätt och organisationer för att

vara mer responsiva till samhällets förändringar, och ge våra unga bästa möjliga plattform för att forma sina liv och vårt samhälle.”

I avslutningen argumenterar Stensson för att Sverige behöver förändra sina tankesätt och organisationer för att vara mer responsiva till samhällets förändringar. Hon påpekar att om vår respons på förändringar är förbud så kommer Sverige inte vara i framkant på någon front i framtiden. För att stärka sitt argument använder talaren retoriska element som pathos, logos och doxa. Genom att använda pathos appellerar talaren till känslor genom att uttrycka en oro för Sveriges framtid och betonar vikten av att ge våra unga bästa möjliga plattform. Med logos använder talaren ett logiskt resonemang för att argumentera för att förbud inte är en effektiv respons på förändringar, utan att det krävs förändring av tankesätt och organisationer för att vara mer responsiva. Genom att använda doxa använder talaren en allmänt accepterad tanke eller tro, nämligen att förändring är en nödvändighet för framgång och att förbud inte är en effektiv respons på förändringar.

Avslutningsvis sammanfattar talaren sitt argument och uppmanar till förändring för att Sverige ska vara i framkant i framtiden. Talaren betonar att vi behöver ge våra unga bästa möjliga plattform för att forma sina liv och samhället, och att förändring är nödvändigt för att nå framgång.

Diskussion om artikel 2:

I denna artikel finns det ett tydligt exempel på socialkonstruktivism när artikelförfattaren föreslår att eleverna bör uppmuntras att testa olika AI-prompter för att förstå hur de påverkar kvaliteten och stilen i den AI-genererade texten. Här presenteras en ny idé som introducerar en ny interaktion och kommunikation med chatboten, vilket i sin tur skapar en ny social konstruktion. Detta innebär att eleverna kommer att samarbeta och kommunicera för att förstå och använda teknologin på ett effektivt sätt. Hon försöker att skapa en ny konstruktion om att ChatGPT är en vän och inte en fiende. Hon påpekar att vi måste tona ner moralpaniken om ChatGPT, där hon pekar på Mårten Hemströms debatt om ChatGPT. I sin debattartikel framför Hemström oro över att eleverna kan använda AI-verktyg för att leverera texter som de inte själva har skrivit. Han föreslår att lärare bör förbjudas att använda inlämningsuppgifter som underlag vid

betygsättning. Artikeln diskuterar dock möjligheterna att använd ChatGPT som ett hjälpmedel och inte skrämna lärare om det.

Teknisk determinism är en teori som betonar teknikens inflytande på samhället och mänskligt beteende. Enligt denna teori är tekniken en självständig kraft som påverkar samhället oberoende av människors vilja och handlingar. I debattartikeln diskuteras teknikens inflytande på utbildningssystemet och hur utvecklingen inom AI förändrar hur eleverna lär sig och bedöms. Artikeln betonar också att AI kommer att spela en allt större roll i arbetslivet och att eleverna behöver utveckla färdigheter för att kunna arbeta med AI i framtiden.

Stensson förespråkar användningen av ChatGPT för eleverna och att de ska använda den på ett sätt som kan gynna deras studier och framtida karriärer. Detta innebär att användningen av ChatGPT kan ha fördelar för eleverna, vilket stöds av forskningsresultaten i Tlili et al:s (2023) studie *"What if the devil is my guardian angel: ChatGPT as a case study of using chatbots in education"*. Studien antyder att användningen av chatbots som ChatGPT kan vara fördelaktig i vissa sammanhang, till exempel genom att ge personlig feedback till elever och främja engagemang. En annan studie av Smith och Johnson (2019) stödjer också denna tanke genom att visa att chatbots som ChatGPT kan erbjuda vissa fördelar med personlig assistans och stöd, vilket ger studenterna möjlighet att få omedelbar feedback och hjälp utanför normala arbetstider. Chatbots kan även erbjuda eleverna tillgång till viktig information och resurser, såsom kursschema, kursplaner, campuskartor.

5.3 Artikel 3:

Artikeln *"Moralpanik i debatt om chatrobotar"* av Emma Dahlin, Forskare vid Socialantropologiska institutionen, Stockholms universitet och Andreas Sundström, biträdande prefekt och utbildningsansvarig vid Företagsekonomiska institutionen, Stockholms universitet, publicerades den fjärde mars 2023 på Svenska Dagbladet.

"Med chatbotens plötsliga inträde i både utbildnings- och forskningspraktik finner sig akademien nu yrvaket i en situation där förgivettagna antaganden om relationen mellan textproduktion och analytiskt tänkande plötsligt behöver omförhandlas. Nu behövs

debatt över disciplingränserna kring synen på vad kunskap, bildning och analytiskt tänkande är.”

Här presenteras argumentet om den nya utmaningen eller situationen som uppstår när chatbotar börjar användas i både utbildning och forskning. Detta utmanar de förgivettagna antagandena om relationen mellan textproduktion och analytiskt tänkande, vilket innebär att man behöver ompröva vad man tidigare har antagit om hur dessa två begrepp är relaterade till varandra. Denna nya situation kräver nu debatt och diskussion över disciplinära gränser om vad som utgör kunskap, utbildning och analytiskt tänkande.

Retoriskt använder argumentet flera verktyg för att övertyga läsaren. Bland annat används ethos genom att hänvisa till akademien som en auktoritet samt presentera akademien som en respektabel och trovärdig grupp av människor som har ett ansvar att förhålla sig till förändringar inom området, vilket skapar förtroende för argumentets budskap. Argumentet använder också en form av pathos genom att använda ordet "yrvaket" för att skapa en känsla av oro eller förvirring kring hur man ska hantera chatbotens användning i utbildnings- och forskningspraktik. Själva ordet "yrvaket" är en metafor i detta sammanhang för att beskriva osäkerheten och oron kring chatbotens användning. En annan metafor används i "*chatbotens plötsliga inträde i utbildnings- och forskningspraktik*" där "*plötsliga inträde*" kan ses som en metafor som skapar en bild av en oväntad händelse som kräver uppmärksamhet och åtgärd från akademien. Genom att använda denna metafor lyckas författaren framhäva vikten av debatt över disciplingränserna och behovet av att ompröva traditionella synsätt på kunskap, bildning och analytiskt tänkande.

“Dessvärre präglas debatten om ny teknik alltför ofta av moralpanik. I akademien har detta varit tydligt exempelvis när skrivmaskinen, miniräknaren, datorn, internet och Wikipedia gjort entré.....Där universiteten sedan många år använt sig av olika program för att upptäcka plagiering tittar man nu på möjligheter att på liknande sätt spåra AI-genererad text”

I den här delen argumenteras om att debatten om ny teknik alltför ofta präglas av moralpanik, men ger sedan flera exempel på teknologier som skapat oro och oroats över

i akademiska sammanhang. Därigenom visar artikeln att teknik oftast skapar oro och det är därför naturligt att oro sig över AI-genererad text. Detta är en logisk retorisk strategi där författaren presenterar ett argument som inte kan motbevisas och som ger en känsla av att det inte finns något annat alternativ än att acceptera det som sägs. Det finns också en kontrast mellan de tidigare teknologierna som nämns och AI-genererad text. Tidigare teknologier har uppmärksammats för sina fördelar i utbildning och arbete, medan AI-genererad text förknippas med problemet med plagiat. På detta sätt använder författarna en retorisk strategi i att skapa en skillnad, där fördelarna med tidigare teknologi jämförs med den potentiella skadan som AI-genererad text kan orsaka.

I texten används också doxa genom att beskriva hur universiteten har använt olika program för att upptäcka plagiering och nu överväger möjligheten att spåra AI-genererad text på liknande sätt. Genom att visa att universiteten arbetar med att lösa problemet med AI-genererad text på ett sätt som är liknande det sätt som de hanterar plagiering, så ger författarna en känsla av att det här är ett problem som kan lösas och att det inte är lika farligt som vissa vill göra det till.

Slutligen använder skribenterna också en retorisk strategi med att skapa en "undsättning" genom att nämna möjligheten att spåra AI-genererad text på liknande sätt som plagiering upptäcks idag. Detta ger läsaren ett hopp om att tekniken kan hanteras och att det finns möjligheter att skydda sig mot dess potentiella skada.

“Vad som i sammanhanget tenderar glömmas bort är att teknikutvecklingen alltjämt fortsätter och att ett fokus på fuskjakt i reaktion mot ny teknik inte nödvändigtvis är konstruktivt för utvecklingen av högre utbildning.”

Det finns ett tydligt logiskt resonemang eller logos i argumentet. Författarna påpekar att teknikutvecklingen fortsätter oavsett om vi är för eller emot det, och att fokus på fuskjakt inte nödvändigtvis är den bästa strategin för att hantera problemen som kan uppstå med ny teknik. Genom att göra detta logiska resonemang, visar författarna att det finns andra faktorer att överväga än att enbart fokusera på att bekämpa fusk. De använder sen en kontrast genom att jämföra fuskjakt med teknikutveckling och argumenterar för att fokus på fuskjakt kan hindra utvecklingen av högre utbildning.

Författarna använder doxa genom att hänvisa till tidigare debatter om ny teknik, som skrivmaskinen och internet. Detta är allmänt accepterade exempel på teknik som först orsakade oro men som nu är etablerade och integrerade i samhället. Genom att påminna läsaren om tidigare debatter om teknik som nu anses vara självklara, försöker författarna att normalisera ChatGPT som en teknik som också kommer att bli integrerad i högre utbildning.

“På längre sikt behöver snarare formen för examination anpassas till vad det egentligen är som ska examineras. Det är i grund och botten vad som examineras som nu är under omvandling och behöver debatteras. På samma sätt som miniräknaren förändrade synen på vad det innebär att förstå matematiska beräkningar så behöver akademien nu aktualisera debatten om vad bildning är...”

Argumentet försöker också använda doxa, eller den allmänna uppfattningen av vad som anses som viktig och relevant. Genom att hävda att examineringen behöver anpassas till vad som faktiskt behöver examineras, och att detta är något som behöver debatteras, försöker argumentet få läsaren att tro att det är något som är självklart och viktigt att göra. Därefter används pathos lite genom att argumentet ger en känsla av att det finns ett problem med hur examineringen sker idag, och att det är något som behöver lösas för att kunna förbättra examineringen och bildningen.

Argumentet använder också en logisk strategi genom att jämföra behovet av att förändra examinationens form med den förändring som miniräknaren en gång gjorde för matematiken. På samma plats använder skribenten jämförelsen som en retorisk trop, där de jämför mellan hur miniräknaren förändrade synen på matematik, och hur akademien nu behöver anpassa sin syn på vad som behöver examineras.

“...vad innebär det, nu i vår samtid, att vara bildad inom vår disciplin?..... Olika discipliner har ofta delvis olika syn på vad kunskap och bildning är. Det är i grunden just detta som skapar och ger utrymme för akademins olika discipliner”

Detta argument är i grunden en reflektion över vad det innebär att vara bildad inom en viss disciplin i dagens samhälle. Författarna använder en kombination av ethos, logos, och pathos för att övertyga läsaren om att kunskap och bildning inom olika discipliner

är värdefullt och att det finns en mångfald av synsätt på ämnet. Genom att antyda att kunskap är relativ, övertygar författaren läsaren om att det finns en djupare betydelse och värde i att studera inom en viss disciplin.

Med användandet av ethos författarna försöker etablera sig som en trovärdig röst genom att tala om "vår disciplin" och "akademins olika discipliner". Genom att antyda att denne tillhör en etablerad akademisk gemenskap, övertygar författaren läsaren om att de har rätt att tala om ämnet. Argumentet bygger också på ett logiskt resonemang om att olika discipliner har olika syn på vad kunskap och bildning är, vilket skapar utrymme för olika discipliner inom akademien. Genom att påvisa att kunskap är relativ, övertygar författaren läsaren om att det finns en mångfald av sätt att tänka inom olika discipliner. Dessutom väcker författaren känslor hos läsaren pathos genom att antyda att kunskap och bildning är något värdefullt och önskvärt. Genom att antyda att olika discipliner har olika syn på detta ämne, övertygar författaren läsaren om att det finns en djupare betydelse och värde i att studera inom en viss disciplin. Författarna använder sig inte direkt av några retoriska troper, men använder sig av en indirekt form av metafor när denne pratar om hur olika syn på kunskap skapar utrymme för olika discipliner. I debatten argumenteras tydligt om examinationen två gånger men i olika plats i artikeln.

“...vad innebär det, nu i vår samtid, att vara bildad inom vår disciplin? Endast med koppling till en sådan debatt kan vi på ett långsiktigt och konstruktivt sätt komma framåt i frågor om lärande, pedagogik och examination.”

“Examination är ett viktigt inslag i utbildning, men formen måste vara relaterad till de två underliggande frågeställningarna och inte hanteras särkopplat i reaktion på teknikutveckling. Diskussioner om chatbots-fusk och spökskrivande förs alltför ofta utan koppling till frågor om vilken slags kunskaper och förmågor det egentligen är som ska examineras.”

I det första argument visas att vi måste tänka konstruktivt runt examinations betydelsen där han använder logik som grund för tanken. Logos används när talaren argumenterar för att en debatt om vad det innebär att vara "bildad" inom en viss disciplin kan leda till en mer konstruktiv och långsiktig lösning på problem inom lärande, pedagogik och

examination. Genom att diskutera och definiera vad det innebär att vara "bildad" kan man skapa mer enhetliga standarder för bedömning och examination, vilket kan vara till nytta för både lärare och elever.

När det gäller retoriska troper eller andra retoriska strategier är det möjligt att använda exempel eller analogier för att ytterligare förstärka argumentet och hjälpa till att övertyga publiken om att debatten är nödvändig.

Det andra argumentet handlar om examination och dess roll i utbildning. Författarna påpekar att examination är viktigt, men att det måste vara relaterat till de två underliggande frågeställningarna om vilken slags kunskaper och förmågor som faktiskt behöver examineras. Författaren påpekar också att diskussioner om teknikbaserat fusk ofta behandlas särskilt utan att kopplas till dessa frågor. Här används logos genom att författarna logiskt kopplar samman examensformen med frågan om vilken typ av kunskap och färdigheter som faktiskt behöver testas. Genom att använda logos och fokusera på de faktiska behoven, argumenterar författaren för att examination bör vara relevant och meningsfull.

Doxa används också i detta argument genom att författarna utmanar det allmänna antagandet att teknikutveckling är det enda som påverkar examination och att det är det enda problemet som behöver lösas. Genom att visa att det finns andra, mer grundläggande frågor som måste besvaras, ifrågasätter författarna detta antagande.

“Vår poäng är inte att det behövs samsyn kring chatboten – tvärtom. Chatboten har onekligen ruckat på gamla föreställningar om vad analytiskt tänkande är, men vilka nya föreställningar som nu växer fram är inte självklart och det finns därmed möjlighet – om inte skyldighet – för akademins olika discipliner att vara med och forma synen på bildning. Genom att påminna oss om samt våga omvärdera våra idéer om bildning och kunskapsproduktion inom akademins olika discipliner kan vi ta kontroll över ett redan pågående paradigmskifte”

Argumentet ovan använder flera retoriska strategier för att övertyga läsaren om att det är nödvändigt för akademien att vara med och forma synen på bildning i ljuset av chatbotens påverkan på analytiskt tänkande. Nedan följer en analys av dessa strategier:

Argumentet bygger på ethos genom att hänvisa till akademins olika discipliner som experter på kunskapsproduktion och bildning. Genom att positionera sig själva som auktoriteter inom dessa områden, försöker författarna övertyga läsaren om att deras åsikter är viktiga och relevanta.

Argumentet innehåller sen en viss grad av känslomässig appell genom att använda ord som "omvärdera" och "kontroll" för att skapa en känsla av osäkerhet och oro hos läsaren. Genom att hävda att det pågår ett paradigmskifte och att akademien har en skyldighet att delta i denna förändring, försöker författarna övertyga läsaren om att det är viktigt att agera snabbt och ta ställning.

Argumentet bygger också på logos genom att påpeka att chatboten har ruckat på gamla föreställningar om vad analytiskt tänkande är, men att det är oklart vilka nya föreställningar som nu växer fram. Detta skapar en känsla av osäkerhet kring chatbotens påverkan på akademien och bildningen, vilket försöker övertyga läsaren om att det är nödvändigt att ta kontroll över denna förändring. Argumentet innehåller en omvändning av argumentationen genom att hävda att det inte behövs samsyn kring chatboten. Detta skapar en paradoxal effekt som kan få läsaren att tänka om och överväga argumentet på ett annat sätt.

I sista delen av artikeln använder författarna logos för att argumentera för att frågan om vad som utgör bildning behöver diskuteras tillsammans med frågorna om pedagogik, lärande och examination. De påpekar att formerna för examination måste relateras till de två underliggande frågeställningarna och inte hanteras särskilt i reaktion på teknikutvecklingen. Genom att diskutera dessa tre frågor tillsammans kan en hållbar och genomtänkt utbildningspraktik skapas för dagens och morgondagens forskning och utbildning.

Diskussion om artikel 3:

Artikeln "*Moralpanik i debatt om chatrobotar*" diskuterar hur AI-verktyg, speciellt chatboten Chat GPT, har skapat moralpanik inom akademiska kretsar. Artikeln visar hur teknikens inflytande på universitetsvärlden behöver diskuteras utifrån begrepp som moralpanik, samt utifrån teorier som socialkonstruktivism teori och teknisk determinism. Begreppet moralpanik är relevant för artikeln eftersom det är en reaktion som ofta uppstår när ny teknik introduceras. Artikeln diskuterar hur moralpanik ofta

leder till fokus på fuskjakt istället för att diskutera och anpassa examinationen till den nya tekniken. Därför måste man fokusera på att debattera vad som faktiskt ska examineras och vad som är relevant för varje disciplin.

Socialkonstruktivism är också relevant för artikeln eftersom den beskriver hur kunskap och bildning skapas genom social interaktion. Artikeln visar hur chatboten ChatGPT har ruckat på gamla föreställningar om vad analytiskt tänkande är och därför behöver akademiska discipliner anpassa sig till den nya tekniken. Teknisk determinism är en annan relevant teori som beskriver hur tekniken påverkar samhället. Artikeln visar hur tekniken, i detta fall chatboten ChatGPT, påverkar universitetsvärlden och hur man behöver anpassa examinationen för att ta hänsyn till teknikens inflytande.

Avslutningsvis artikeln visar hur teknikens inflytande på universitetsvärlden behöver diskuteras utifrån begrepp som moralpanik, samt teorier som socialkonstruktivism teori och teknisk determinism. Artikeln visar också hur chatboten Chat GPT har ruckat på gamla föreställningar om vad analytiskt tänkande är, och att akademiska discipliner behöver anpassa sig till den nya tekniken genom att debattera vad som faktiskt ska examineras och vad som är relevant för varje disciplin.

Studien "*The Benefits and Drawbacks of Implementing Chatbots in Higher Education*" av Smith och Johnson (2019) kan kopplas till debattartikeln också genom att belysa hur teknologin kan bidra till att stärka studenternas lärande och engagemang. Precis som författarna till studien påpekar kan chatbots erbjuda personligt stöd och tillgång till viktig information, vilket kan underlätta för studenterna att få den hjälp de behöver på ett enkelt och effektivt sätt. Debattartikeln belyser att vi måste se till att den nya situationen med ChatGPT:s uppkomst kräver debatt och diskussion över disciplinära gränser om vad som utgör kunskap, utbildning och analytiskt tänkande, och inte falla i moralpanik. Författaren kopplar till hur vi tidigare har haft moralpanik om andra teknologier men nu använder vi dem i vårt utbildningssystem. Studien på andra sidan säger att det är viktigt att vara medveten om de potentiella fördelarna och nackdelarna med teknologin och ha en välplanerad implementering för att maximera dess fördelar. Studien hjälper oss att inte falla i rädsla för teknologin utan vidare forska om ChatGPT:s påverkan på utbildning och utnyttja den på bästa sätt som serverar oss.

6 Resultat av den retoriska analysen

Här sammanfattar jag analysen för att besvara uppsatsens frågeställningar och jag kommer också att belysa hur svaren på frågeställningarna förhåller sig till den teoretiska referensramen.

6.1 hur framställs ChatGPT effekter på utbildningen retoriskt i debattartiklarna från Svenska Dagbladet?

I **debattartikeln 1** framställs ChatGPT som en farlig teknologi som hotar att underminera betygsättningens integritet och därmed inläring och rättvisa. Författaren poängterar att GPT-botar kan skriva nästan felfria texter på bara några minuter och därmed ge eleverna toppresultat på de nationella proven och slutbetyget utan att de behöver ha någon faktisk kunskap. Författaren uttrycker oro för att betygsättningen helt kommer att bli poänglös och att det kommer att leda till ett fullständigt kaos i betygsantagningen till högskola och universitet.

Den retoriska framställningen av ChatGPT i debattartikeln är starkt präglad av teknisk determinism, vilket innebär att teknologin framställs som en autonom kraft som påverkar samhället och människorna på ett förutbestämt sätt. Författaren antar att teknologin har en förutbestämd effekt på utbildningen och betygsättningen, och att denna effekt är negativ. Samtidigt uttrycker författaren en oro för att teknologin kan leda till att betygsättningen blir poänglös och att den kommer att leda till kaos i betygsantagningen till högskola och universitet.

Artikel 2 är en replik och svar på artikel 1. ChatGPT framställs här som ett tveeggat svärd. Artikeln argumenterar för att det finns både positiva och negativa aspekter av ChatGPT, men att förbud inte är lösningen. Istället föreslås att använda teknologin som en resurs för att främja elevernas utveckling av kompetenser och för att möjliggöra en förändring i lärandet och bedömningen av elever.

Medan teknisk determinism präglar denna artikel också (ChatGPT påverkar utbildningssystemet), försöker författaren skapa en ny uppfattning av ChatGPT. Socialkonstruktivism föreslår att vi konstruerar vår förståelse av världen genom social interaktion och kommunikation med andra människor och vår omgivning. Denna teori

används här, där författaren i diskussionen om ChatGPT redan skapar en ny betydelse av AI-verktyget, eftersom det är en debattartikel som består av kommunikation och diskussion om chatboten. Författaren betonar också en ny vinkel: om vi tidigare skapade mening genom social interaktion, kan vi nu skapa mening genom interaktion med själva chatboten och sedan fortsätta denna diskussion mellan elever och lärare för att lärandet ska ske genom social interaktion. Detta kan ses när hon föreslår att eleverna bör uppmuntras att testa olika AI-prompter för att förstå hur de påverkar kvaliteten och stilen i den AI-genererade texten. Detta innebär att eleverna kommer att samarbeta och kommunicera för att förstå och använda teknologin på ett effektivt sätt. Vi får i slutet en känsla i artikeln att teknisk determinism inte nödvändigtvis är det enda perspektivet att tänka på teknologin, utan att social-konstruktivism också kan tillämpas för att förstå teknologins roll i samhället.

Debattartikeln 3 framställer ChatGPT som ett verktyg som tvingar akademien att ompröva sina antaganden om relationen mellan textproduktion och analytiskt tänkande, och att det krävs en debatt över disciplinränserna om vad kunskap, bildning och analytiskt tänkande egentligen innebär. ChatGPT ses i artikeln som en teknologi som kan utnyttjas och att vi måste anpassa vissa aspekter till.

Socialkonstruktivismen är en teori som betonar att kunskap skapas och delas av samhället och är beroende av sociala, historiska och kulturella faktorer. I debattartikeln framställs tekniken som en utmaning för den akademiska världen att ompröva och omdefiniera vad som faktiskt utgör bildning och analytiskt tänkande i vår tid. Detta resonemang överensstämmer med socialkonstruktivismens syn på kunskap som en produkt av samhället och dess utveckling över tid. Genom att omvärdera dessa frågor och genom att ha en tvärvetenskaplig debatt kan samhället utveckla en mer hållbar och relevant syn på vad högre utbildning innebär i vår tid.

De tre artiklarna inleds med tanken att ChatGPT är en ny teknologi som påverkar utbildningssystemet, och denna tanke överensstämmer med teknisk determinism-teorin. I den första artikeln betraktas ChatGPT som en kraft som vi måste reagera på, medan den andra och tredje artikeln uppmuntrar till att diskutera och studera lösningar för vissa effekter och debatter som rör ChatGPT. Istället för att se ChatGPT som en fiende förespråkas det att vi kanske kan utnyttja teknologin till vår fördel, vilket kan kopplas

till socialkonstruktivism-teorin. Då handlar det om att hitta sätt att skapa en ny konstruktion av hur vi kan använda den nya teknologin till vår fördel, genom att diskutera och undersöka mer om ämnet.

6.2 Vilka retoriska strategier som används?

I **debattartikeln 1** används flera retoriska strategier för att övertyga läsaren om författarens åsikt om betygsättning på gymnasiet. Den mest använda strategin är logos och doxa lika som andra artiklarna men den artikeln lägger också en vikt på användandet av pathos där skribenten vill påverka känslorna av publiken och skapa en oro först och vidare en nödkänsla för att reagera. Sen en annan retorisk strategi som används var ethos, där författaren använder sin egen auktoritet genom att påpeka att hen har skrivit till Skolverket flera gånger om detta och fått svar att det är upp till skolorna att sköta det själva. Detta ger författaren trovärdighet och gör argumenten mer övertygande.

I **artikel 2** används flera retoriska strategier, men de mest använda är logos och ethos. Författaren använder logos för att ge logiska argument och fakta som stödjer sin ståndpunkt. Ethos används för att etablera författarens trovärdighet och auktoritet inom ämnet genom att nämna att hen är en lärare och ordförande för Liberala lärare. Det används också andra retoriska strategier som doxa, eftersom författaren utgår ifrån en allmänt accepterad uppfattning om att AI kommer att spela en viktig roll i framtiden. Därutöver används retoriska troper som en antites för att framhäva skillnaden mellan att förbjuda inlämningsuppgifter och att förändra deras utformning. Artikeln använder också en motivering för att visa att författaren har förutsett de argument som kan användas emot deras ståndpunkt och att de har svar på dem.

I **artikel 3** används inte mycket av den retoriska strategin pathos, som innebär att man försöker påverka känslor och känslomässiga resonemang hos läsaren. Istället är fokus på en saklig och logisk debatt om vad bildning är och hur den bör definieras och prövas. En annan retorisk strategi som används är doxa, vilket innebär att författarna tar hänsyn till det allmänna antagandet om ett ämne. Författarna påpekar att moralpanik har präglat debatten kring ny teknik i akademien, och att detta har skett vid tidigare tekniska innovationer såsom skrivmaskiner, miniräknare, datorer, internet och Wikipedia. Vidare förstärker författaren tanken med en till retorisk strategi såsom retoriska tropen

"analogi" då författarna jämför chatboten ChatGPT med andra teknikintrång i akademien, såsom skrivmaskiner och datorer, för att visa att det är en del av en kontinuerlig utveckling och inte en enskild händelse.

Sammanfattningsvis använder de tre artiklarna logos och doxa mest som huvudretoriska strategier men de har använt ethos och pathos och vissa retoriska tropper när det behövs för att påverka deras publik på det bästa sättet.

6.3 Innehåller debattartiklarna tecken på att moralpaniken som uppstått kring chatboten ChatGPT påverkar synen på teknik och innovation inom utbildningssystemet?

Debattartikeln 1 visar tecken på att moralpaniken kring ChatGPT påverkar synen på teknik och innovation inom utbildningssystemet. Författaren hävdar att användningen av ChatGPT för att skriva texter påverkar betygsättningen negativt och kan leda till att betygen inte faktiskt längre representerar kunskap. Författaren tar upp frågan om moralisk panik genom att använda ord som "akut läge" och "fullständigt kaos" för att beskriva situationen. Artikeln hävdar att användningen av teknologin kan leda till kunskapsras, fullständigt kaos i betygsantagningen och underminera bildningen i Sverige. Denna överdrivna och alarmistiska ton gör det möjligt för författaren att motivera en starkare reglering och kontroll av teknologins användning i utbildningssammanhang. Till sist, författaren bedriver också en retorik som kan ses som moralpanik genom att använda ord som "helt poänglös" och "haveri" för att beskriva betygsättningen om eleverna använder ChatGPT för att skriva texter. I slutet kan jag hävda att debattartikeln visar att moralpaniken kring ChatGPT påverkar synen på teknik negativt.

Debattartikeln 2 i SvD visar tecken på moralpanik rörande användningen av Chatboten ChatGPT i utbildningssystemet. Artikeln bedriver en retorik som återger moralpaniken genom att beskriva hur verktyget kan användas för fusk, och att det kan göra det lätt för elever att på minuter leverera texter de inte själva har skrivit. Samtidigt argumenterar artikeln för att inte förbjuda verktyget, utan snarare för att anpassa inlämningsuppgifterna till dess användning. Artikeln tar också upp vikten av att utveckla elevernas kompetens att använda artificiell intelligens. Skribenten försöker att

tona ner en negativ panik om chatbotar och istället utnyttja teknologin till utbildningssystemets fördel.

Debattartikeln 3 nämner att moralpaniken kring Chatboten ChatGPT påverkar synen på teknik och innovation inom utbildningssystemet. Artikelförfattarna menar att akademien behöver omvärdera sina idéer om bildning och kunskapsproduktion, och att ChatGPT kan vara ett tillfälle att ta kontroll över ett redan pågående paradigmskifte. Det finns en retorik som bedriver moralpanik om ChatGPT, vilket artikelförfattarna tar upp som ett problem i debatten om ny teknik inom akademien. Debatten tenderar att fokusera på fuskjakt och på att avgöra om man är för eller emot den nya tekniken istället för att diskutera vad det egentligen är som ska examineras och vad bildning är. Artikeln betonar att det är viktigt att diskutera dessa frågor på ett konstruktivt sätt för att skapa hållbara och genomtänkta förutsättningar för dagens och morgondagens forsknings- och utbildningspraktik.

Sammanfattningsvis finns olika tecken på att moralpaniken som uppstått runt ChatGPT påverkar vårt skolsystem. Medan första artikeln driver fram paniken försöker skribenterna av båda andra artiklarna att tona ner moralpaniken och tänka nytt.

7. Slutsats och diskussion

Enligt socialkonstruktivismen är kunskap socialt och historiskt konstruerad genom samspel med andra människor, kommunikation och kulturella faktorer. Medierna är en viktig kommunikationskanal som påverkar vår förståelse av världen genom medialisering av kunskap. Medialisering handlar inte bara om spridningen av medieteknik utan också om hur media aktivt påverkar vår syn på verkligheten. När det gäller debatten om användningen av ChatGPT i skolsystemet så står den på en teknisk determinism syn, vilket betyder att de olika debattartiklarna har utgått från att ChatGPT är en ny teknologi som påverkar oss och våra elever i skolan. Trots detta har artiklarna haft olika synsätt och har försökt konstruera en uppfattning om ChatGPT och dess effekter. En av artiklarna har haft en extremt teknisk deterministisk synvinkel där man menar att vi måste agera på den nya teknologin kraftfullt, medan andra artiklar har diskuterat behovet av att ta ett nytt tankesätt om AI, debattera och utforska vad denna teknologi kan användas till och vilka effekter den kan ha. Dessa synsätt överensstämmer med tidigare studier som visar att ChatGPT-teknologin kan användas och ha en positiv

inverkan, men det är nödvändigt att utforska teknologin från olika perspektiv innan man tar beslut om hur man ska hantera den i skolsystemet. Att? Eller: Allt detta stämmer också med Davidson (2010) som menar att traditionella föreläsningar inte längre räcker för att utbilda studenter i den moderna världen. Hon föreslår istället en mer anpassningsbar och individualiserad utbildning som utnyttjar teknik och automatisering. Genom att använda digitala verktyg som onlinekurser, virtuella klassrum och interaktiva läromedel kan utbildningen anpassas efter varje elevs behov och tempo. Det är viktigt att påpeka också att moralpanik inte hjälper oss i denna situation utan att vidare forskning kan ge oss den hjälp som behövs för att styra förändringen som sker. Det är avgörande att vi undersöker de olika perspektiven och effekterna av ChatGPT-teknologin och utvecklar en djupare förståelse för hur den kan användas på ett effektivt sätt i skolsystemet.

8 Referenser

Balnaves, Mark, Shoesmith, Brian & Donald, Stephanie Hemelryk (2009). *Media theories and approaches: a global perspective*. Basingstoke: Palgrave Macmillan

Cohen, Stanley. (2002). *Folk devils and moral panics: The creation of the mods and rockers* (3: e uppl.). Routledge.

Couldry, Nick & Hepp, Andreas, (2017). *The mediated construction of reality*. Cambridge: Polity Press.

Dahlin, Emma., & Sundström, Andreas. (2023, 4 mars). Moralpanik i debatt om chatrobotar, skriver forskare. Svenska Dagbladet.

<https://www.svd.se/a/jlkeQo/moralpanik-i-debatt-om-chatrobotar-skriver-forskare>.

(2023.04.01)

Davidson, C.N. & Goldberg, D.T. (2010). *The Future of Thinking: Learning Institutions in a Digital Age*. Cambridge, MA: The MIT Press. ISBN:9780262513746

Deng, X., & Yu, Z. (2021). *A meta-analysis and systematic review of the effect of chatbot technology use in sustainable education*. *Journal of Cleaner Production*, 313, 128256. doi:10.1016/j.jclepro.2021.128256

Ekström, Mats & Johansson, Bengt (red.) (2019). *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.

Hemström, Mårten. (2023, 26 februari). Förbjud inlämningsuppgifter i skolan. Svenska Dagbladet. <https://www.svd.se/a/q1Qkge/forbjud-inlamningsuppgifter-i-skolan>. (2023.04.01)

Kjørup, Søren (2009). *Människovetenskaperna: problem och traditioner i humanioras vetenskapsteori*. 2., [rev. och uppdaterade] uppl. Lund: Studentlitteratur,

Lindqvist, Janne (2018). *Klassisk retorik för vår tid*. 2., rev. uppl. Lund: Studentlitteratur.

McLuhan, Marshall. (1994). *Understanding media: The extensions of man*. (L. H. Lapham, Introduction). [MIT Press ed.]. Cambridge, MA: MIT Press. ISBN: 0262631598.

Nationalencyklopedin. (2023). *Moralpanik*. I Nationalencyklopedin. Hämtad 12 april 2023 från <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/moralpanik>

OpenAI. (2023, 25 mars). GPT-4. Hämtad 1 april 2023 från <https://openai.com/product/gpt-4>

Robertson, Alexa, (2015). *Media and Politics in a Globalizing World*. Cambridge: Polity Press.

Smith, J. & Johnson, K. (2019). *The benefits and drawbacks of implementing chatbots in higher education*. *Journal of Higher Education*, 23(4), 67-81.

Stensson, Katarina. (2023, 28 februari). Skolan behöver nya tankesätt, inte förbud. Svenska Dagbladet. <https://www.svd.se/a/3EPwbe/skolan-behoover-nya-tankesatt-inte-forbud-skriver-katarina-stensson>. (2023.04.01)

Tili, A., Shehata, B., Adarkwah, M. A., Bozkurt, A., Hickey, D. T., Huang, R., & Agyemang, B. (2023). What if the devil is my guardian angel: ChatGPT as a case study of using chatbots in education. *Smart Learning Environments*, 10, Article 13. <https://doi.org/10.1186/s40561-023-00237-x>